

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/30/26/2017
MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2017. DECEMBER 7. 10.00

Helyszín: IM I. emelet 6. tárgyaló

Időpont: 2017. december 7. 10.00

Tárgy: a Fogyatékossággal Élők Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Dr. Juhász Péter, az EMMI Fogyatékosságügyi Főosztályának vezetője köszöntötte a résztvevőket, megköszönte a civil szervezeteknek, hogy az észrevételeiket időben megküldték, így a kormányzati oldal fel tudott készülni az ülésre. Mivel az előző ülésen az oktatás témájával kapcsolatosan kevés konkrét javaslat hangzott el, ezért kérte, hogy akinek van konkrét javaslata, az küldje meg annak érdekében, hogy a javaslatcsomagba be lehessen építeni. Elmondta, hogy a jelenlegi témával kapcsolatosan nagyon jó anyagok érkeztek. Az ülés munkamenetére azt a javaslatot tette, hogy először hangozzanak el az előzetesen megküldött észrevételekkel kapcsolatban a kormányzati oldal reakciói, majd ezt követően a kérdések, illetve viszontválaszok. Az előző ülés gyakorlatának megfelelően az anyagok beérkezésének sorrendje szerint tárgyalják az észrevételeket, problémafelvetéseket, javaslatokat. Jelezte, hogy a termet 12.00 órakor el kell hagyni. A tárgyalási keretek elfogadása után elsőként a MEOSZ észrevételeire adott kormányzati reakciókra tértek rá. Juhász Péter jelezte, hogy ebben a kérdésben az EMMI részéről három szakterület érintett.

1. napirendi pont: Az ENSZ Fogyatékossággal Élő Személyek Jogairól Szóló ENSZ Egyezményének (CRPD) aktuális országjelentése – szociális és támogató szolgáltatások

Baloghné Gábor Katalin az EMMI Gyermekvédelmi és Gyámügyi Főosztályának vezetője a gyermekvédelmi szakellátás oldaláról a jogalkotói munkára visszatekintve elmondta, hogy az ENSZ egyezmény a ratifikálása óta kimondja, hogy a családpótló nevelésben részesülő gyermekek esetében elsődlegesen a nevelőszülői elhelyezést kell preferálni, abban az esetben, hogyha a családjába nem gondolható vissza vagy az örökbefogadásának jogszabályi feltételei nem állnak fenn. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) a megalkotása óta megismétli az ENSZ Gyermek jogairól szóló egyezménynek ezt a rendelkezését és felállítja a szakellátott gyermekek esetében a gondozási helyek prioritási sorrendjét. Amikor a 2014-es módosítás megszületett, a jogalkotó nem kívánta hátrányos helyzetbe hozni a fogyatékos gyermeket a nevelőszülői elhelyezés tekintetében. Azzal a reális céllal és lehetőséggel nézett szembe, hogy lehetnek olyan helyzetek, amikor a gyermekek attól függetlenül, hogy valóban az érdekét a nevelőszülői elhelyezés szolgálná elsődlegesen, de ennek korlátai vannak. Abban az esetben, ha nincs a gyermeket fogadó nevelőszülő a rendszerben, mert a körülményei, a feltételei alapján nem alkalmas fogyatékos gyermek elhelyezésére vagy a környezetében nincsenek olyan támogató szolgáltatások, amelyek tudnák segíteni a nevelőszülő gondozásában lévő fogyatékos gyermek ellátását, akkor nem feltétlenül biztos az, hogy egy intézményes elhelyezés rosszabb. A jogalkotói és ágazati irányítói

szándékot egyértelműen jelzi, hogy a fogyatékos gyermekek nevelőszülőknél történő elhelyezésének mutatói folyamatosan emelkednek. Többféle intézkedés is született annak érdekében, hogy a nevelőszülői elhelyezés aránya az ő tekintetükben tovább fejlődjön. A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság a Kézenfogva Alapítvánnyal együttműködve megvalósított egy projektet, amelyben állami és civil nevelőszülői hálózat is részt vett. A projekt célja volt, hogy felmérje, hogyan lehet segíteni a nevelőszülő elhelyezést, milyen segítségekre van szükségük a nevelőszülőknél, a nevelőszülői tanácsadóknak, a nevelőszülői hálózatok működtetőinek. A projekt keretében kidolgozásra került, hogy milyen módszerek, milyen tudástartalmak, milyen információk tartalmak szükségesek az elhelyezés elősegítéséhez. A projekt eredményeit beépítik az SZGYF által vezetett EFOP 3.8.2 kiemelt projektben kidolgozásra kerülő különleges nevelőszülők továbbképzési programjába, illetve a nevelőszülői tanácsadók továbbképzési programjába. 2018 januárjában nevelőszülői toborzási kampány fog indulni, mert általában a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek elhelyezésével összefüggésben kapacitásproblémák vannak. 2008 októberétől folyamatosan növekedik a gyermekvédelmi szakellátásban élő gyermekek száma. A folyamatos emelkedés mellett a fogyatékos gyermekek 58%-a nevelőszülői elhelyezésben részesül.

Molnár Edina az EMMI Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatások Főosztálya képviselőjeként a támogatott lakhatás témakörét érintően a MEOSZ felvetéseire reagálva elmondta, hogy nem szükséges meghatározni azokat az embereket, akik számára jobban vagy kevésbé alkalmas a támogatott lakhatás, viszont figyelembe veendő az önrendelkezési joguk pl. a kiváltás kapcsán. A pályázatok kapcsán alapvetően az egyes pályázók dönthetik el, hogy milyen módon vonják be az ellátottakat, és elég erőteljes módszer áll a pályázatok mögött. A módszertani pályázatban, illetve a társprojektben az adott ellátottak saját preferenciáit is figyelembe veszik. A 12 főnél nagyobb támogatott lakhatás létrehozása még mindig szerepel a jogszabályban, de nem feltétlenül a létszámtól függ, hogy mennyire intézményesített az az élet, amelyet a lakóknak élniük kell. A nagyobb létszámú támogatott lakhatások célcsoportja az önállóbb életvitelre képesek, nem feltétlenül a súlyos, halmozottan sérült fogyatékosok fognak ide kikerülni. A lakócentrum az EFOP 2.2.2-ben sem és az EFOP 2.2.5-ben sem szerepelnek jelenleg létrehozható támogatott lakhatásként. Elmondta, hogy az EU forrás nagyobb részét a konvergencia régióra tudják fordítani, VEKOP forrás kis mértékben áll rendelkezésre. Ettől függetlenül a pályázó figyelembe veszi azt, hogy annak a lakónak milyen szükségletei vannak. Erre a komplex szükségletfelmérés eszköze megvan. A támogató szolgálatokra vonatkozó felvetéssel kapcsolatban elmondta, hogy 2016-ban 194 millió forintos pályázati keretösszeg volt a támogatószolgálatok és a közösségi ellátások fejlesztésére, ez a működési feltételek és a járműpark fejlesztését is magában foglalta. 2017 májusában is 181,5 millió forintos keretösszeg állt rendelkezésre hasonló célokra. Az alapszolgáltatások fejlesztése a TOP pályázatokból is megvalósul, illetve az önkormányzatok korlátlan mértékben létrehozhatnak alapszolgáltatásokat. Ezen kívül idén az összes egyedi, alapszolgáltatás létrehozására irányuló kérelmet pozitívan bírálták el. Megjegyezte, hogy 2016-ban a kiírt feladatmutatókat a különböző régiókban nem vitték el a szolgáltatók. Maradtak ellátatlan részek, de a kormányzat nem tudja kényszeríteni a szolgáltatókat arra, hogy pályázzanak.

Dr. Juhász Péter a teljes, illetve a részleges kiváltással kapcsolatban megkérdezte, hogy mit értettek pontosan az alatt, hogy a jelenlegi pályázati rendszer lehetőséget biztosít a résztvevő intézmények részleges kiváltására. A pályázati felhívás egyértelműen rögzíti, hogy abban az intézményben, amely pályázati finanszírozásban részt vesz, a nagy létszámú ápoló-gondozó ellátási formát teljes egészében meg kell szüntetni. Az új felvételek tilalmával kapcsolatban azt is rögzíti, hogy az ily módon megüresedett ápoló-gondozó férőhelyekre a fogyatékos, illetve szenvedélybeteg személyek esetében a férőhelyek nem tölthetők fel újra, a pályázati időszak lezárása után sem. Ilyen értelemben egyértelműen a teljes kiváltást teszi kötelezővé a pályázati felhívás. Azt kell pontosítani, hogy a különböző célcsoportok szempontjából értették-e a részleges kiváltás lehetőségét. A megvalósulás helyszínét illetően elmondta, hogy a konvergencia régió, illetve a közép-magyarországi régió kérdése merült fel. Az EFOP 2.2.2 és 2.2.5 konstrukción kívül a VEKOP 6.3.2 konstrukció is nyitva állt a pályázók számára, kifejezetten a közép-magyarországi régióra vonatkozóan. Megjegyezte, hogy a kiváltási konstrukciókban a finanszírozás úgy működik, hogy azt a helyszínt kell figyelembe venni, ahova a kiváltott férőhelyek alapján a támogatott lakhatási férőhelyek létrejönnek. Ennek alapján van lehetőség arra, hogy KMR régió kivételével működő nagy létszámú intézményből a közép-magyarországi

régióba költözzenek érintett fogyatékos vagy szenvedélybeteg személyek. A férőhely számokkal kapcsolatban megerősítette, hogy egyik felhívás sem teszi lehetővé lakócentrumok létrehozását. Kizárólag legfeljebb 12 fős létszámú lakhatási férőhely létrehozását engedi, mindhárom konstrukció. Kitért az idősothonok, illetve a rehabilitációs intézmények kérdésére. Az a kormányzati stratégia, ami a kiváltásról szól, illetve az ennek alapján megszületett, elindult három európai uniós konstrukció, kifejezetten az ápoló-gondozó ellátási forma kiváltására irányul. Az idősothonok, illetve a rehabilitációs intézményi férőhelyek kiváltása egyelőre nem tartozhat fogalmilag ebbe a körbe. A projektek nyilvánvalóan azért nem célozzák ezt a csoportot, mert az erről szóló kormányhatározat nem ezt tűzte ki célul. A MEOSZ által javasolt kiváltási stratégiára vonatkozóan megkérdezte, hogy az idősothonokra, illetve a rehabilitációs intézményekre is terjedjen ki a kiváltási kötelezettség, illetve, hogy készüljön kifejezetten egy fogyatékos gyermekekre vonatkozó külön kiváltási stratégia.

Dr. Gurbai Sándor a MEOSZ képviselőjében a Gyvt.-vel kapcsolatos válaszokra reagálva elmondta, hogy meglátásuk szerint alapvetően a Gyvt. 7.§-ával van probléma. Ezt az ombudsman is szóvá tette egy-egy jelentésében, a 2017. januári Gyvt. módosítás is az ombudsmani jelentések hatására lett elfogadva. A MEOSZ álláspontja az, hogy csupán megfogalmazásban térnek el mindazok a szakaszok, amelyek a Gyvt. 7.§-át hivatkozzák a korábbi hatályban lévő rendelkezéstől, lényegi változás nem történt, alapvetően 12 éves korig a nevelőszülői elhelyezés az, ami lehetséges, az intézményi elhelyezést kizárja. Ugyanakkor explicite kivételt tesz a súlyos fogyatékos gyermekek esetében és azt mondja ki, hogy ezekben az esetekben a nevelőszülői elhelyezéstől el lehet tekinteni. Nagyon furcsán fogalmaz a hatályos Gyvt. szövege – amit a MEOSZ korábban már jelzett –, hogy akkor is csak megfontolás tárgyává teszi ezt az elhelyezést, amennyiben a gyermek legjobb érdeke ezt indokolná. Ha a nevelőszülői elhelyezés a gyermek legjobb érdekével ellentétes, akkor véleménye szerint nem kétséges, hogy nem lehet nevelőszülőnél elhelyezni. Kérdés, hogy a gyermek legjobb érdeke bármikor is indokolhatná az intézményi elhelyezést. Nyilván akkor indokolhatja, ha a nevelőszülői hálózat nem felkészült arra, hogy fogyatékos gyermeket fogadjon be. Véleménye szerint itt ellentmondás van abban, hogy a fogyatékos gyermekek 58%-a nevelőszülői hálózatban van, ugyanakkor két évvel ezelőtt egy EU-s jelentés arra hívta fel a figyelmet, hogy a különleges nevelőszülői hálózat Magyarországon nem jött létre. Megkérdezte, hogy a 2018 elején induló toborzási kampány megcélozza-e a különleges nevelőszülői hálózatot. A rendelkezésre álló kutatások szerint a nevelőszülők anyagi megbecsülése nagyon lényeges kérdés. Valószínűleg ez indokolja a kapacitásproblémákat a nevelőszülői hálózatban. Ha kapacitásproblémák vannak, akkor az alapfeltételezés az, hogy ez azoknak a gyerekeknek az esetében áll fent, akikkel a Gyvt. kivételt tesz. A Gyvt. 7.§-ának változása szükséges oly módon, hogy milyen határidőt, milyen indikátorokat állít fel a Kormány erre, és ez érinti a fogyatékos gyermekekkel kapcsolatos kitagolási tervet is. Megkérdezte, hogy ha az alapszabály az, hogy 12 éven aluli gyermek nem helyezhető el intézményben, akkor ez a fogyatékos gyermekek esetében hogyan lesz elérve. **Gurbai Sándor** a támogatott lakhatással kapcsolatban elmondta, hogy a MEOSZ beadványa tartalmaz pontatlanságokat, az 50 fős lakócentrumok a 2012-es felülvizsgálat eredményeit említi, ez a mostani kitagolási folyamatokat illetően nem releváns. Abból a szempontból releváns, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) továbbra is lehetővé teszi 50 fős támogatott lakhatási lehetőségek létrehozását.

Molnár Edina jelezte, hogy csak kiváltás esetében. A jogszabály azt teszi lehetővé, hogy az a háromfajta támogatott lakhatás jöhessen létre kiváltás esetében, az 1-6 fő, a 7-12 fő, illetve az 50 főig lakócentrum. Újjonnan létrehozott támogatott lakhatás nem jöhet létre lakócentrumként. A pályázat nem ad támogatást ilyen lakhatási formára, így most nem is jön létre.

Gurbai Sándor hangsúlyozta, hogy a jogszabály lehetővé teszi, a gyakorlatban még működnek ilyen lakhatási formák. A MEOSZ beadványa arra tér ki, hogy a CRPD Bizottság álláspontja az, hogy az ilyen lakhatási formák nem felelnek meg a CRPD egyezmény 19. cikkében foglalt előírásoknak. A beadvány jogszabály módosítási javaslatra utal, amely arra tér ki, hogy az Szocvtv. vonatkozó rendelkezését hatályon kívül kellene helyezni. A forrásokkal kapcsolatban elmondta, hogy korábban olyan állásfoglalás hangzott el, hogy VEKOP forrásból csak olyan kitagolás valósulhat meg, amely nem mozog át egyik régióból a másikba. A támogatott lakhatási formák nem megfelelő mennyisége

az, amit a MEOSZ hiányol. A támogató szolgálatokkal kapcsolatban jelezte, hogy fontos lenne, hogy megosszák az adatokat a forrás megjelölésével, azzal kapcsolatban, ha bennmaradnak feladatsorok. Ez elősegíthetné a közös gondolkodást. A MEOSZ azt kifogásolja, hogy a támogató szolgálatok csak nyitvatartási időben elérhetőek. A fogyatékos emberek igényei nem igazodnak ilyen nyitvatartási időkhöz. Alapvetően a támogató szolgálatok legfontosabb feladata az kellene, hogy legyen, hogy a fogyatékos emberek egyéni érdekeit a legmesszebbmenőig figyelembe tudja venni és ez nem valósulhat meg akkor, hogyha ez csak egy 8.00-16.00-ig tartó nyitvatartási időben áll rendelkezésre. A kapacitáshiány a MEOSZ tapasztalata ezen a téren. **Gurbai Sándor Juhász Péter** kérdéseire válaszolva elmondta, hogy egyértelmű, hogy a mostani kiváltási stratégia nem érinti a rehabilitációs intézményeket és az időotthonokat. A MEOSZ számára ez azért különösen fontos, mert a rehabilitációs intézmények a mozgáskorlátozott személyeket érintik, számukra enged létrehozni a jogszabály ilyen intézményeket vagy lakhatási formákat. Az időotthonokban olyan mozgáskorlátozott személyek lakhatása is lehetséges, akik egyébként nem felelnének meg az időotthoni elvárásoknak. Például egy fiatal mozgáskorlátozott személy elhelyezhető időotthoni ellátásban, annak ellenére, hogy a kora ezt nem indokolja. A MEOSZ azt szeretné, hogy ezekre a lakhatási formákra is vonatkozzon valamilyen kiváltási stratégia, és hogy a MEOSZ érdekvédelmi tevékenysége alá tartozó fogyatékos személyek részesülhessenek a közösségi lakhatás lehetőségében. A MEOSZ kéri, hogy fogyatékos gyermekekre is vonatkozzon stratégia, hogy ez a meglévő kiváltási stratégiának egy új fejezete vagy egy különálló stratégia, az mindegy.

Juhász Péter kiegészítette a felvezetőben elmondottakat azzal, hogy ezek a megbeszélések szakértői egyeztetések, tehát nem célja, hogy a kormányzat részéről bármiféle végleges döntés, megoldás vagy ilyen értelemben vett válasz elhangozzon. A megbeszélések fő szerepe, hogy a megfogalmazott javaslatok formálódni tudjanak. Az időotthoni és a rehabilitációs intézményekkel kapcsolatban elmondta, hogy a két ellátás között van egy lényegi különbség. A rehabilitációs intézménynek alapvetően funkcióját tekintve egészen más a szerepe, mint az időotthoni és az ápoló-gondozó intézményeknek. A rehabilitációs intézmények működésének a gyakorlatban jelentkeznek problémái, viszonylag hosszabban maradnak ott emberek, mint amennyi a rehabilitációs folyamatban indokolt lenne. Az, hogy a rehabilitációs intézményekre vonatkozzon a kiváltás, hosszabb távon azt eredményezné, hogy megszűnnének a rehabilitációs intézmények. Fontos tisztázni, hogy a rehabilitációs intézményi funkció megszüntetését javasolja-e a MEOSZ vagy a funkciót megtartva más szervezeti keretben képzelik el.

Gurbai Sándor elmondta, hogy természetesen szükség van ilyen jellegű ellátásra, a keretek nem megfelelőek. Egyrészt a méretekkel van gond, másrészt olyan jellegű lakhatási formák bevezetése a cél, amelyek a rehabilitációs igényeket szem előtt tartják. Nagyon sokszor a rehabilitációs intézmények és az ápoló-gondozó részlegek egy intézménynek a keretében működnek. Amennyiben az ápoló-gondozóra kiterjed a kiváltási stratégia, akkor ott marad az intézmény a rehabilitációs részleggel.

Mikesy György a rehabilitációs intézményekkel kapcsolatban elmondta, hogy véleménye szerint nem lehetne általánosítani a kiváltási stratégiával kapcsolatos kérdéseket, mert ahány intézmény, annyiféleképpen kell kiváltani. Rugalmasan kell kezelni a kérdést. Nem feltétlenül kiváltásban kell gondolkodni. A lakóotthonok számára biztosítani kell a rehabilitációs részleget, mert a lakóotthonokba nem lehet átvinni a terápiás szobákat és a szolgáltatásokat. Úgy kell megszervezni a kiváltást, hogy intézményi ellátórendszer is legyen, meg egyénre szabott rehabilitációs kiváltási lehetőség is legyen. A tanköteles gyermekek esetében feltétlenül ajánlja a kiváltást, mert nem szerencsés, ha együtt vannak a különböző korcsoportú gyermekek. Czeizel Barbara miniszteri biztos asszonnyal azon dolgoznak, hogy a szociális intézményekben lakó tanköteles gyermekek köznevelési feladatait nem a helyszínen kellene ellátni. **Mikesy György** elmondta, hogy mindhárom szakmai anyagot áttekintette, egyetlen szempont miatt kell gyakran észrevételeket tenniük, mert a kormányzati oldalon nincsen igazán szupervizori hálózat. A szupervizori hálózatban csakis a fogyatékosokkal élők kerülhetnének szóba, akik saját bőrükön tapasztalják meg a hátrányokat és más szempontból tudják megközelíteni a különféle kérdéseket. A döntés előkészítésnél és a döntéshozatalnál legyen ott a szupervizori hálózat, akik meg tudják fogalmazni a gondjukat. A hallókészülékekkel kapcsolatos kormányzati reakción

megdöbbsent, hogy azért kapnak fogyatékosági támogatást, hogy enyhítse a hátrányos helyzetet. A fogyatékosági támogatás 20 ezer forint és 150 ezer forint a segédeszköz. Hangsúlyozta, hogy elég, ha egy mondat bekerül az ENSZ jelentésbe, az maga a szupervizori hálózat.

Dr. Juhász Péter elmondta, hogy amennyiben érkezik írásos javaslat ezzel kapcsolatban, azt szívesen beépítik a javaslatcsomagba.

Molnár Edina az ideiglenes működési engedéllyel rendelkező intézményekre vonatkozóan elmondta, hogy 2015-ben és 2016-ban az NGM 400 millió forintot különített el a szociális szakosított ellátást és gyermekek átmeneti gondozását szolgáló önkormányzati intézmények fejlesztésére, felújítására. Ez pályázati úton került megvalósításra. Az infrastrukturális fejlesztések kapcsán elmondta, hogy az EFOP 2.2.3 pályázat keretein belül van lehetőség az átmeneti és rehabilitációs ellátást nyújtó szociális intézmények korszerűsítésére, itt külső férőhely létrehozására is van szükség. Hozzátette, hogy ez a pályázati konstrukció pályázati feltételként szabta azt, hogy támogatott lakhatásokkal ezeknek a rehabilitációs intézményeknek szakmailag együtt kell működni, átjárást biztosítva a két ellátási forma között.

Dr. Juhász Péter a civil társadalom ellenőrzési folyamatokba történő bevonását érintő javaslattal kapcsolatosan elmondta, hogy az ENSZ egyezmény 33. cikke kötelezően előírja két egymástól elkülönült mechanizmus kijelölését és működtetését. Az egyik egy független mechanizmus, amely a CRPD végrehajtását monitorozza, a másik pedig egy kormányzati koordinációs mechanizmus, amely a kormányzaton belül a végrehajtást koordinálja. Mindkettő kijelölése megtörtént; a független az Országos Fogyatékosügyi Tanács (a továbbiakban: OFT), a kormányzati a Fogyatékosügyi Tárcaközi Bizottság (a továbbiakban: FTB). Kérte, hogy a MEOSZ pontosítsa azt a megállapítását miszerint a gyakorlatban nehezen érvényesíthető az érdekképviseleti szervek részvétele az ellenőrzési folyamatokban. A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvényt (a továbbiakban: Fot.) érintő javaslattal kapcsolatban megkérdezte, hogy alapvető utalásra gondoltak-e, vagy egy konkrét rendszert javasolnak rögzíteni. Az országos monitoring tekintetében megkérdezte, hogy általánosságban a CRPD teljes végrehajtására vonatkozó monitoringra gondoltak-e, illetve, hogy konkrétan milyen típusú lépést javasolnak országos monitoring megszervezése alatt.

Dr. Gurbai Sándor az ideiglenes működési engedélyeket érintő problémára az ombudsman is felhívta a figyelmet a jelentéseiben. Az EFOP 2.2.3-mal kapcsolatban az a dilemma, hogy ha nem megfelelőek a körülmények, akkor azt javítani kell-e vagy a kitagolási folyamatokat kell előtérbe helyezni. Szükséges lenne egy stratégia, ami az ilyen konfliktushelyzeteket tisztázza. Ha ezekben az intézményekben azonnali beavatkozást igénylő fejlesztésre van szükség, akkor az elengedhetetlen. A nem azonnali beavatkozást igénylő fejlesztések kérdése részletesebb egyeztetés igényel, a civil társadalom és a kormányzat fektessen le közös alapelveket. Jó lenne olyan megoldást találni, amely a fogyatékos emberek érdekeit és igényeit tartja szem előtt elsősorban. A civil társadalom ellenőrzési folyamatokba történő bevonását érintően elmondta, a legfontosabb az, hogy a CRPD a párizsi alapelveket hivatkozva, amelyek mentén kell felállítani a független monitoring mechanizmust. A párizsi alapelvek egyik pontja az, hogy nem lehet a független monitoring testületnek olyan kormányzati tagja, aki szavazati joggal bír. A független működési feltételeket költségvetés biztosításával is biztosítani kell. Az OFT jelenleg a MEOSZ szerint nem felel meg a párizsi alapelveknek. A Fot-ban is az alapelvek között rögzíteni szükséges az országos érdekvédelmi szervezetek egyezményből eredő jogát a monitoringgal kapcsolatban. Amennyiben az OFT a független monitoring testület, akkor a terepen is monitoring tevékenységet kellene végeznie, amibe a civileket is be kellene vonni. Amikor a MEOSZ próbál monitoring tevékenységet végezni a terepen, nehézségekbe ütközik már a bejutásban is.

Mikesy György a független monitoring testületet akár miniszterelnökségi szinten is meg kellene alkotni, hogy több ágazatra is legyen befolyással. Szakmai és sorstársi tapasztalatokat kell gyűjteni, együtt kell működni. Szupervizorra és monitoringra azért van szükség, hogy hatékonyá tegye a

fogyatékoságügyi politikát. A gyógyászati segédeszközökkel kapcsolatban hozzátette, hogy beruházásnak kell felfogni.

Baloghné Gábor Katalin a gyermekvédelmi szakellátásban részesülő fogyatékos gyermekek elhelyezése tekintetében megfogalmazott problémát érintő konkrét jogszabály-módosítási javaslatra reagálva elmondta, hogy a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet kérdéses bekezdése gyakorlatilag egészen más irányú jogalkotói szándékból született meg. Azt szerette volna ez a szabályozás kizárni, hogy ne fordulhasson elő olyan eset, amikor egy fenntartó létrehoz egy nagy intézményt, akár 100-120 férőhellyel, hogy azt egy egységként kezelje, és úgy rendeljen hozzá szakembert, hogy egy intézményhez egy orvos, egy pszichológus stb. A szakmberszükséglet oldaláról fogalmazódott meg ez a rendelkezés. El lehet gondolkozni azon, hogy hogyan lehet pontosítani a visszautalást erre a rendeletre ebben a helyzetben, mert ennek a szabálynak nem ez az eredeti funkciója. A Gyvt. legfeljebb 12 fős támogatott lakhatás szolgáltatás létrehozására vonatkozó módosítási javaslattal kapcsolatosan elmondta, hogy a Gyvt. nem ismeri a támogatott lakhatás szolgáltatás fogalmát. A Gyvt. jelenleg azt mondja, hogy az otthont nyújtó ellátásra szoruló gyermek harmadik intézménytípusként elhelyezhető, ha máshol nem – mindig prioritási sorrendet kell követni – ápoló-gondozó otthonban vagy amennyiben a 16. életévét betöltötte pszichiátriai lakóotthonban. A Gyvt. szerinti lakásotthonok max. 12 férőhelyesek lehetnek már a hatálybalépés óta. Egy 48 férőhelyes gyermekotthon úgy állhat fel, hogy max. 12 férőhelyes lakásotthonokból áll össze. Tehát ehhez a felvetéshez nem a Gyvt. módosítása szükséges. Megkérdezte, hogy ezeken túl fogalmazódik-e meg egyéb jogszabály-módosítási javaslat.

Dr. Gurbai Sándor elismerte, hogy a beadvány pontatlanságot tartalmaz, lakásotthonokról van szó. Lehet, hogy a 15/1998-as NM rendelet célja az volt, hogy biztosított legyen a szakember ellátás, illetve a tárgyi feltételek, de a gyakorlatban ez a rendelkezés lehetőséget biztosít arra, hogy 100 fős intézmények létrejöhessenek. A MEOSZ a Gyvt-re visszautalva kéri, hogy a fogyatékossgal élő gyermekeket ne lehessen úgy megkülönböztetni, hogy ők elhelyezhetőek legyenek egy ilyen nagy intézményben, amely több lakásotthont tartalmaz. Részükre is álljanak rendelkezésre a max. 12 fős lakásotthonok.

Molnár Edina arra felvetésre vonatkozóan, miszerint a szociális paletta nem pluralizált elmondta, hogy az állami fenntartó, mint kötelező feladatot ellátó jórészt viszi az egész fogyatékos ellátást. Ez a jogalkotó szándéka szerint azért történt így, mert ez garancia arra, hogy az ellátottak ellátást is kapnak. Civil fenntartó esetében ezt az állam nem tudja garantálni. A várólistákra vonatkozóan elmondta, hogy ismert a probléma és szükséges a megoldása.

Dr. Juhász Péter az 5. felvetéssel kapcsolatban elmondta, hogy dolgoznak rajta, egyelőre a hatáskörök tisztázása zajlik, hogy a BM vagy az NGM fog erre releváns reakciót adni. Ígéretet tett rá, hogy amint beszerzik a választ, ezt írásban jelezni fogják. A 2. pont tekintetében a családpolitikai szakterület is jelzett, hogy személyesen nem tudnak részt venni, de írásban elküldték a választ. Az anyagok beérkezésének sorrendjében a következő a SINOSZ anyaga. Mivel a SINOSZ képviselője nem vett részt az ülésen, **Juhász Péter** kérte az egészségügyi szakterület képviselőit, hogy a gyógyászati segédeszközökre vonatkozóan egy rövid reakciót adjanak, hogy a készülő emlékeztetőben megjelenjen.

Sárközi Anikó az EMMI, Gyógyszerészeti és Orvostechnikai Főosztály képviselőjében jelezte, hogy írásban fognak reagálni. Költségvetési forrásból gazdálkodnak, tehát egyetlen lehetőséget tudnak javasolni, hogy az eszközök körét át kell tekinteni, és amit ki lehet venni ahelyett korszerűbb eszközöket javaslat alapján betenni.

Dr. Juhász Péter jelezte, hogy a fogyatékossgai támogatással kapcsolatos SINOSZ felvetésre szintén írásban küldtek reakciót az EMMI Segélyek és Támogatások Főosztálya részéről.

Molnár Edina a hallássérült idős személyek ellátásával kapcsolatban elmondta, hogy a létszámfeltételek nem írják elő azt, hogy jelnyelvi tolmács vagy a jelnyelvet megfelelő szinten ismerő munkatársak dolgozzanak. De ezek minimum feltételek, az intézmények hatáskörébe tartozik, hogy hány munkatársat foglalkoztatnak. Ugyanez mondható el a házi segítségnyújtás esetében is. A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás esetében az mondható el, hogy bár jórészt ezek az eszközök hangalapúak, ugyanakkor egy gombnyomással a jelzés beérkezik a központba és onnantól számított 30 percen belül kötelező kiérkezni a helyszínre.

Dr. Juhász Péter kiegészítette az elhangzottakat azzal, hogy a jelnyelvet használó hallássérült személyek esetében az akadálymentesítést az állam egy külön erre nevesített forrásból, az erről szóló szabályozás alapján biztosítja a szociális szolgáltatások keretén belül. Az erre jogosult személyek az állam által működtetett és finanszírozott Jelnyelvi Tolmácsszolgálat útján a szociális szolgáltatások igénybevétele során is tudnak jelnyelvi tolmácsot kérni térítésmentesen. Ezekben az esetekben nem szükséges az intézmények jelnyelvi tolmácsait igénybe venni.

Mikesy György saját példáját mondta el, hogy a nyolcéves hallókészüléke meghibásodás miatt két hete szervizben van, de még a fogyatékosági támogatás sem elég ahhoz, hogy új hallókészüléket vásároljon. Felhívta rá a figyelmet, hogy a gyógyászati segédeszközök beszerzése más terület. Paradigmaváltásra van szükség. A jó kormánypolitika több oldalról vizsgálja a dolgokat. Megváltozott munkaképességű munkavállalóként könnyen tudna vásárolni hallókészüléket, ha a munkáltató beruházásnak tekinthetné. Fontos lenne, hogy jogszabály ezt lehetővé tegye, illetve adójóváírással elősegíthetné a munkavállalásokat. A döntéshozatalnál nincs olyan ember, aki átéli ezt az egészet, erre nagyon oda kellene figyelni.

Dr. Juhász Péter megjegyezte, hogy a felvetés meglehetősen komplex. Ismételten kérte, hogy a végleges javaslatcsomagba szánt javaslatait írásban küldje meg. Az AOSZ felvetéseire térve átadta a szót **Baloghné Gábor Katalinnak**.

Baloghné Gábor Katalin megköszönte az AOSZ-nak a gyermekek szakszerű felügyelete, illetve az ezzel kapcsolatos szolgáltatás felülvizsgálatának tekintetében tett felvetéseit, amellyel szakmailag teljesen egyetértenek. Elmondta, hogy a rendszerfejlesztési korlátaik gátolják, hogy jobb mutatókkal tudjanak ezen a területen rendelkezni. Nevelőszülői kapacitáshiány van. Ezért is igyekeznek országos szintű célzott toborzással ezen enyhíteni. Olyan célokkal is, hogy alapvetően nevelőszülő hiány van, ezen belül hiány van a három év alatti, egészséges gyermekeket fogadó nevelőszülőkből. Problémát jelent a speciális szükségletű gyermekek és a valamilyen fogyatékossgal élő gyermekek elhelyezése. Igyekeznek ilyen speciális toborzási eszközöket is találni. A nevelőszülők több mint 60%-a kistelepülésen él. Arra is célozniuk kell ebben a toborzásban, hogy elérjék a városokban élő embereket. Hiába van nagy szíve, befogadó lelke egy családnak, ha nem tudják köré építeni azt a támogató szolgáltatást, akkor úgy megterhelik a befogadó családot, hogy előbb-utóbb a gyermeket el kell hozni abból a nevelőcsaládból. Sokféle feltétel kell ahhoz, hogy egy különleges szükségletű fogyatékos gyermeket biztonsággal nevelőszülői háztartásban el tudjanak helyezni. Mind a toborzással, mind a különleges nevelőszülők térítésmentes képzésének kidolgozásával igyekeznek a nevelőszülői elhelyezés fejlesztését biztosítani. Ebben a rendszerben komoly tényező az, hogy mennyien vállalják a nevelőszülői feladatot és ezen belül mennyien vállalják a nagy kihívást jelentő komplex problémákkal rendelkező gyermekek ellátását és ahhoz milyen támogató kört tudnak rendelni.

Molnár Edina kiegészítette az elhangzottakat a nappali intézményi ellátás tekintetében, illetve a többi autista specifikus ellátás tekintetében. Elmondta, hogy amíg nincs megfelelő számú munkatárs, illetve képzett ember, akik autizmus specifikus ismeretekkel rendelkeznek, addig is jó megoldás lehet egy olyan hálózat létrehozása, akik rendelkeznek ezzel a tudással és mozgósíthatóak lennének. Az autista emberek esete azért speciálisabb, mert velük nem lehet megtenni, hogy mindig más foglalkozik velük, de ezt a szakmai municiót ettől a teamtől megkaphatják a közvetlenül velük dolgozó munkatársak.

Dr. Kálózi Mirjam az Autisták Országos Szövetsége képviselőjében megjegyezte, hogy a támogató szolgáltatások fejlesztése nem csak a nevelőszülők szempontjából, hanem a családok szempontjából is fontos. Ez mindenképpen alapját képezhetné az ellátórendszer minőségi javulásának. Megkérdezte, hogy a nevelőszülők képzése során az autizmus specifikus ismeretek szerepelnek-e, kellő hangsúlyt kapnak-e. A támogató szolgáltatásokkal kapcsolatban megjegyezte, hogy a hivatali időn belüli működés az AOSZ számára is kritikus. Megkérdezte, hogy van-e valami intézkedés vagy terv, annak érdekében, hogy ezek a szolgáltatások rugalmasabbak legyenek és időben is lefedettebbek lehessenek.

Baloghné Gábor Katalin a nevelőszülők képzésével kapcsolatosan elmondta, hogy a kidolgozásra került nevelőszülők Központi Oktatási Programja külön fejezetet szentel a fogyatékos gyermekek ellátásának. Az autizmus specifikus ismeretanyagot a különleges nevelőszülői továbbképzés anyagába tervezik beépíteni. Ez az EFOP 3.8.2 kiemelt projektben nevesített feladata. Jelenleg nevelőszülői KOP képzések folynak, márciusban indultak és december 18-tól lesznek az első vizsgák. A kiemelt projekt következő ütemében van benne ennek a tematikának a kidolgozása, és utána az alap KOP képzésre épülő különleges nevelőszülő továbbképzés térítésmentes biztosítása is benne van. Jelezte, hogy örömmel veszik, ha az AOSZ a tematika kidolgozásába be tudna kapcsolódni.

Molnár Edina a támogató szolgálatokkal kapcsolatban elmondta, hogy ismert a probléma, hogy csak 8.00-16.00 óráig állnak rendelkezésre. Egyelőre csak olyan indikátor fejlesztések indultak el, amelyek majd az összes alap- és szakosított ellátásra vonatkozóan felmérik ezeket a problémákat. A támogató szolgálatok tekintetében arra is ki fog térni, hogy hány olyan szolgálat működik, amelyik 16.00 óra után is nyújt szolgáltatást. A FECSKE Szolgálat segítséget nyújthat.

Dr. Juhász Péter a FECSKE Szolgálattal kapcsolatban elmondta, hogy az a középtávú cél, hogy a szociális szolgáltatások rendszerébe illeszkedjen és fix normatív finanszírozás alapján tudjon működni. A jelenlegi működése modellprogram-szerű, évről évre egyedi támogatás útján biztosított forrással. 2019-től a rendszerbe illetően, a szociális szolgáltatási paletta része lesz.

Dr. Kálózi Mirjam megkérdezte, hogy az országos lefedettség problémáját hogyan lehetne megoldani, erre milyen elképzelések vannak. Megkérdezte, hogy ezeket nem lehetne-e rugalmasan átcsoportosítani a rendelkezésre álló erőforrásokat azokról a területekről, amelyek esetében nem kerültek felhasználásra.

Molnár Edina elmondta, hogy 2018. első negyedében indul a következő ilyen támogató szolgáltatásokra vonatkozó pályázat, amelyben igyekeznek majd figyelembe venni ezeket és az átcsoportosításokat lehetővé tenni.

Mikesy György a támogató szolgálattal kapcsolatban is közvetlen tapasztalatairól számolt be. Elmondta, hogy a Gyermekek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoportban szóba kerültek a támogató szolgáltatások és a nevelőszülők kérdése, ahol szintén elmondta, hogy nem feltétlenül abban kell gondolkodni, hogy a szociális szférába kell beilleszteni a támogató szolgálatokat. A tanköteles tanulók tekintetében a köznevelés rendszerébe be lehetne illeszteni a támogató szolgáltatásokat. A kettős szükségletű állapotú gyermekek esetében nincs intézményi ellátás, az iskolák erre felkészületlenek és képtelenek ellátni a feladatot.

Baloghné Gábor Katalin a gyermekvédelmi szakellátásban részesülő kettős szükségletű gyermekek tekintetében elmondta, hogy az EFOP 2.1.1 „Gyermekotthonok kiváltása, gyermekotthonok korszerűsítése, hiányzó gyermekotthoni kapacitások létrehozása” konstrukcióban a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság több támogatási kérelmet is benyújtott kettős ellátási szükségletű gyermekek számára kis létszámú, max. 8 férőhelyes gyermekotthoni csoportokkal működő intézmény létrehozására. Az ország több pontján lesz ilyen intézmény, mert az SZGYF valamennyi támogatási kérelme befogadást nyert. Ezek az intézmények egy része zöldmezős beruházással kb. 2020-ra, másik része meglévő épületek átalakításával kb. 2019-re készülnek el.

Dr. Gurbai Sándor a nevelőszülői kapacitáshiánnyal és a toborzással kapcsolatosan megkérdezte, hogy tervezi-e azt a Kormány, hogy a nevelőszülők anyagi megbecsülését jobban érvényesítse. Amellett, hogy gyakran kevés összegből élnek a nevelőszülők, előfordul, hogy a pénz nem érkezik meg időben. Erre kidolgoz-e a Kormány valamilyen biztosítékot?

Baloghné Gábor Katalin a kifizetési határidőknek a nevelőszülők esetében, mind a nevelőszülő tevékenységéért járó díjazásnak, mind a gyermek ellátására folyósított díjazásnak jogszabályban rögzített határnapjai vannak. 2013 előtt az állami fenntartásba kerülést megelőzően valóban gyakran előfordult az, hogy késve érkeztek meg a fenntartóktól a juttatások a nevelőszülők számára. Az állami fenntartásba kerülést követően 2013 óta ez évben volt érzékelhető a díjazások, folyósítások határidőn túli kifizetése, összesen két esetben, állami fenntartású nevelőszülői hálózatban. Azonnali ágazatirányítói intézkedés történt. Az egyik esetet egy rendszerhiba, technikai hiba okozta, a másik esetben valóban forrásprobléma volt. Ezt az SZGYF 3-4 nap alatt tudta rendezni. Jogalkotás oldaláról ez így módon rendben van. Kiemelt figyelmet fordítanak a kérdésre. A Főosztály valamennyi nevelőszülői hálózat fenntartójával kapcsolatban van. A nevelőszülők díjazására vonatkozóan elmondta, hogy a foglalkoztatási jogviszony 2014-es bevezetése rendkívül nagy ugrást jelentett a nevelőszülők díjazása tekintetében. A különleges szükségletű, kettős ellátási szükségletű, speciális ellátási szükségletű gyermekeket nevelő nevelőszülők tevékenysége elismeréseként egy picit többletdíjazást is tartalmaz. A tevékenységért járó díjazás koncepciójának átalakítása nincs napirenden, mértékét tekintve az átlagos szükségletű gyermekek nevelését végző nevelőszülők díjazása rendben van. A különleges ellátási szükségletű, a kettős ellátási szükségletű és a speciális ellátási szükségletű gyermekek nevelését végző nevelőszülők többletdíja mértékének emelésére vonatkozóan van kormányzati törekvés ágazatirányítási oldalról. Ezt a 2018-as költségvetés előkészítése során is igyekeztek érvényre juttatni, egyelőre ez nem volt megvalósítható. De a Minisztérium a következő költségvetés tervezésekor is napirenden fogja tartani.

Molnár Edina a krízisellátás kérdésével kapcsolatosan elmondta, hogy az anyagban szereplő felvetés szerint egy átmeneti ellátást nyújtana autista gyermekek, illetve fiatalok részére. Viszont ha akut helyzetbe kerül egy autista személy, erre vonatkozóan sincsen megfelelő ellátás. Ezzel kapcsolatosan elindult egy közös gondolkodás az AOSZ-szal, illetve az SZGYF-fel annak érdekében, hogy létrejöjjön egy olyan ellátás, amelyben az ilyen akut állapotba került autista személyek megfelelő speciális ellátást kaphatnak speciális szolgáltatásokkal.

Dr. Kálózi Mirjam a krízisellátással kapcsolatosan elmondta, hogy ez egy szolgáltatáscsomag lenne, ami nem csak az adott személyt, az érintett autista személyt segíti, hanem a családját is. Megkérdezte, hogy a napközbeni gyermekfelügyelettel kapcsolatban milyen intézkedések várhatók, illetve a szakember képzés ennek kapcsán hol tart. A felnőtteket érintően a házi segítségnyújtással szembeni kritika, hogy inkább az idős emberekre koncentrál, ezt a szolgáltatást adaptálni kellene fogyatékos személyekre is. Jogszabály módosításra is szükség lehet, hogy egy kicsit jobban kibontsa, például valamelyik rendelet mellékletébe egy szükségletfelmérő adatlap beillesztése. Írásban megfogalmaz majd egy konkrét javaslatot erre vonatkozóan.

Dr. Gazsi Adrienn a Kézenfogva Alapítvány képviselőjében megkérdezte, hogy lehet-e tenni valamit annak érdekében, hogy fogyatékos gyermekek bekerüljenek a helyettes szülői rendszerbe. Az Szocvtv-t érintően elmondta, hogy megszűnnek az átmeneti intézmények, ki kell vezetni őket a szociális szolgáltató rendszerből, ezek rehabilitációs intézményi, illetve támogatott lakhatási formában fognak működni. Megkérdezte, hogy a bemeneti kritériumok és a szolgáltatási tartalom is a rehabilitációs intézményhez és a támogatott lakhatáshoz fog igazodni, annyiban, hogy határozott idejűek lesznek vagy ezt az átmeneti tartalmat szakmailag viszi-e tovább valami. Ez a kiskorúság kérdése szempontjából is fontos. Nem egyértelmű a kiskorúak támogatott lakhatásban történő elhelyezése szabályozásának feltételi rendszere.

Molnár Edina az átmeneti intézmények kivezetésével kapcsolatban elmondta, hogy valóban 2023-ig mindenkinek át kell alakítani. Ez azért történt így, mert az átmeneti jellegét elveszítették, valójában nem átmeneti intézményként működtek, a jogviszony sorozatos meghosszabbításával. Az volt a cél,

hogy ha rehabilitálható, akkor rehabilitációs intézménybe kerüljön át az illető, ha nem, akkor támogatott lakhatási formába. Ha rövid időre van szüksége az ellátásra, akkor ez határozott idejű szerződéssel megoldható. Egyetértett abban, hogy a szakmai tartalmat fejleszteni szükséges. A kiskorúakra vonatkozóan elmondta, hogy jelenleg is igénybe vehetik, ha a fenntartó azt vállalja. Egyetértett abban, hogy a bemeneti feltételek nincsenek meghatározva. Elmondta, hogy még lesz jogszabály-módosítási csomag, mely a jelenlegi tapasztalatok által a támogatott lakhatásra vonatkozó szabályokat is érinti. Még várják a további tapasztalatokat, ugyanakkor a kiskorúakra vonatkozólag, tapasztalatokkal nem rendelkeznek. Elindult egy széles körű TL műhelymunka, amelynek során a felmerülő problémákat, tapasztalatokat szeretnék beépíteni a következő módosítás során.

Dr. Juhász Péter a minősítési rendszert érintően elmondta, hogy írásos reakciót küldtek az érintett szervezeti egységektől.

Dr. Kálózi Mirjam elmondta, hogy az írásos válaszból az volt kiolvasható, hogy van lehetőség további egyeztetésre, fel fogja venni a kapcsolatot a főosztállyal.

Dr. Juhász Péter felajánlotta, hogy közvetít a kapcsolatfelvételen. Mivel a Kézénfogva Alapítvány felvetései közül nagyon sokat érintettek már, megkérdezte Gazi Adrienn, hogy van-e olyan kérdés, amit kiemelne, vagy amire még nem hangzott el válasz.

Dr. Gazi Adrienn elmondta, hogy nem hangzott el a támogatott lakhatás helye, szerepe és definíciója a szociális szolgáltató rendszerben. Ez maga után von bizonytalanságokat, az ellenőrzés, a bentlakásos szabályok alkalmazhatósága stb. tekintetében. Ezt biztosan markánsan fogják megjeleníteni a javaslatcsomagban. Kiemelte még a szolgáltatási gyűrű kialakítását, amely megjelenik a férőhelykiváltás folyamatában és a módszertani anyagokban, de még jogszabályban nem került definiálásra. Jó lenne módszertanilag, szabályozásilag magasabb szintre hozni.

Molnár Edina a TL Szocvtv-ben elfoglalt helyével kapcsolatban elmondta, hogy a szakosított ellátások alá tartozik és vonatkozik rá tartós, illetve bentlakásos intézményekre vonatkozó jogszabály. Ez jogtechnikai szempontból maradt így, mivel nagyon sok szabály vonatkozik rá az említett szabályok közül. A jogértelmezési problémákat azzal próbálják megoldani, hogy a Kormányhivatalok számára is tartanak tájékoztató napokat, ahol felvethetik a problémákat, amiket ott megválaszolnak, illetve állásfoglalást adnak, ha hozzájuk fordulnak.

Dr. Gazi Adrienn megjegyezte, hogy a lakhatás céljául szolgáló ingatlan nem intézmény. Ezt rendezni kell, mert addig a diszkrecionális alkalmazás fennmarad.

Mikesy György a komplex minősítés kérdésével kapcsolatban elmondta, hogy akik a komplex minősítésben dolgozó szakembereket el kell látni a fogyatékosági ismeretekkel. Általában a betegségekkel foglalkoznak. Elmondta, hogy 10-15 fellebbezést ír meg egy évben és mindet megnyerik a szakértők.

Dr. Juhász Péter megjegyezte, hogy ez valóban fajsúlyos kérdés, az AOSZ egyik észrevétele is erre irányult. Megköszönte mindenkinek a konstruktív részvételt. Elmondta, hogy a munkatervnek megfelelően december 19-én, kedden lesz a következő ülés, amelynek témája a polgári és politikai jogok. Kérte, hogy december 13-ig küldjék meg az írásos javaslatokat, annak érdekében, hogy a kormányzati részről a szakértőket időben értesíthessék. Ezen kívül kérte a szervezeteket, hogy jelezzék, ha az elhangzottak alapján módosítani vagy kiegészíteni szeretnék a korábban megküldött javaslataikat.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Szabó-Princz Viktória titkárságvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: Juhász Péter főosztályvezető, Fogyatékoságügyi Főosztály, EMMI